

Leszkay András bácsi Moha-meséje

Három kavics

Már többször is beszéltem nektek egykori pajtásomról, Berci Berciről. Törpécske volt ő is, mint én, és szintén Törpeházán lakott a szüleivel. Kapott egyszer ajándékba egy különleges könyvet. Olyasvalami volt a címe, hogy „Csalafintaságok, tréfák, beugratások”. Kértük, hogy adja kölcsön, de nem adta senkinek, hiszen akkor többé nem ugrathatót volna be minket. Az volt a legkedveltebb csalafintasága, hogy letett egymás mellé három kavicsot, két fekete közé egy fehéret, aztán így szólt: „Távolítsd el a két fekete kavics közül a fehéret, de anélkül, hogy hozzányúlnál! Nemcsak kézzel nem szabad hozzányúlni, bottal sem, falevéllal sem, semmivel.” Amikor végre elismerte a töprengő, hogy hozzányúlás nélkül nem tudja eltávolítani a két fekete kavics közül a fehéret, akkor Berci nagy diadalmasan megfogta az egyik fekete kavicsot, és áttette a másik fekete mellé, és ezzel csakugyan megoldotta a feladatot: eltávolította a két fekete közül a fehéret anélkül, hogy magához a fehérhez hozzáért volna. Persze, én is kértem tőle a könyvet, többször is, de hiába. Egyszer azonban, egy májusi napon, azt válaszolta: „Hát jó, kölcsönadom. De adnod kell érte valamit!” Örömmel kérdeztem, hogy mi legyen az a valami.

Akkoriban már tudta rólam egész Törpeháza, hogy szívesen oktatom a jóra társaimat, nem lepott hát meg Berci válasza: „A kisöcsém napról napra szemtelenebbül beszél velem. Neveld meg egy kicsit, és ha majd tapasztalom, hogy már nem szemtelenedik velem, kölcsönadom neked a csalafintaságos könyvet.”

Másnap délután, amikor beléptem a kertjükbe, Berci rám kacsintott, és intett a kis Dániel felé, hallgassam csak, éppen jókor jövök. Dániel valami bogarat

taposott szét a földön, mogorván nézett a bátyjára, és ezt mondogatta: „Csibész Berci! Csibész Berci! Csibész Berci!” Mondta még többször is, de mi már siettünk a falu végi rétre, ott gyűlték össze délutánonként a velünk egykorú törpeházi gyerekek. Miután kiléptünk a kertkapun, Berci hozzám fordult: „Most hát hallottad, hogyan beszél velem. És tudod, miért? Mert kocsi elé fogtam egy cserebogarat. A kocsit dióhéjból csináltam. Odarohant, eltaposta a cserebogarat, azt mondta, azért hogy ne szenvedjen tovább, engem meg szidott.” Berci megállt: „Nem akarsz visszamenni, és most rögtön beszélni velem? Megvárunk a labdázással.” Azonban megráztam a fejem: „Most nem. Még figyelem egy kicsit a viselkedését.”

Néhány nap múlva, amikor ismét átmentem hozzájuk, az éléskamrában találtam Bercire. Kanalat markolt, és buzgón mereggette vele a lekvárt a lekváros bödönből. Amikor megpillantott, kiszaladt a házból, és dühösen kiáltotta: „Dániel! Merre vagy?” Távolról jött a válasz: „Mit akarsz?” Berci szidta: „Nem megmondtam, hogy itt maradj a konyhaajtóban, és ha közeledik valaki, füttyülj!” A felelet Dániel szokása szerint ismét többszörösen hangzott el: „Füttyülök rád! Füttyülök rád! Füttyülök rád!” Berci intett nekem: „Hallod ezt? Így beszél a bátyjával! Nem akarsz most itt maradni egy kicsit, és megkezdeni a nevelését?” Azonban megráztam a fejem: „Még figyelem egy ideig.”

A következő napon alig értem át Berciékhöz, zivatar tört ki. Behúzódtunk a fiúk szobájába, és Berci ott dobálta a falhoz a labdát. A labda egyszerre csak félrepattant, és csörri!, kiütött egy ablaktáblát. De Berci már futott is a konyhába, és újságolta édesanyjának: „Kicsapta az ablakot a szél, és kitört az üveg!”

Amikor elvonult a zivatar, és indultunk a rétre, Berci vinni akarta Dániel csónakocskáját is, úsztatni a hegyről lefutó esőpatokban. Dániel azonban kijelentette: „Nem viszed! Én is úsztatni akarom.” Berci dühösen rákiáltott: „De viszem!” Dániel vissza: „Ha megpukkadsz, akkor sem!” Berci üvöltött: „Mi vagyok én, hogy így mersz velem beszélni?” De Dániel most már nevetett: „Kukac vagy!” És szokása szerint ismételtette is: „Kukac Berci! Kukac Berci! Kukac Berci!” Berci rám nézett: „Hallod, mit kiabál? Már igazán elkezdhetnéd a nevelését! Miért halogatsz? Hiszen annál később kapod kölcsön a csalafintaságos könyvet!”

Ettől kezdve az egész nyáron át majdnem minden nap együtt voltam Bercivel. Egy este, amikor már hazafelé lépegettünk a falu végi rétről, elröpült mellettünk egy cserebogár, és Berci utána iramodott, hogy leüsse. De iramodtam én is Berci után, megfogtam a karját, és ijedten suttogtam: „Jaj, vigyázz, ezt le ne üsd! Ez nagyon okos cserebogár, ennek nagyon rossz véleménye lenne rólad!” Tudta Berci, hogy tréfálok, de megkérdezte: „Mi lenne rólam a véleménye?” Kérdeztem magam is: „Mit mondanál neki, hogy miért ütötted le?” Persze nagy diadalmasan kivágta szokásos feleletet: „Mert kártékony!” Megveregettem a vállát: „Látod, milyen jó, hogy nem ütötted le?! Ha ezt mondanád neki, tüstént tudná, hogy hazudsz. Mert ha a kárral törődne, felajánlotta volna a munkádat édesapádnak, rendeztetek nagyszabású cserebogárirtást. Amikor azonban kocsihúzással kínozzunk egyet-egyet, akkor a rossz hajlamunk működik, és csupán mentségül mondogatjuk, hogy a kártékonyasága miatt ütöttük le.” Berci elgondolkozott, de aztán, hogy mégis ellenkezzék, ezt

dünyögte: „De ez az egy is okozhat kárt...” Bólogattam: „Okozhat bizony! Ha leütöd, és dióhéj elé fogod, benned okozza az igazi nagy károsodást, állatkínzóvá leszel tőle.” Alighanem a cserebogárról jutott az eszébe Dániel, és így szólt hozzám: „De Dánielnek akkor sem szabad szemtelenkednie velem. Mikor beszélsz már velem?”

Nemsokára véget ért a tanítás, és még több időt tölthettem Bercivel. Egy délelőtt, amikor édesanyja lent járt a faluban, megint az éléskamrában találtam rá, a lekváros bödön mellett. Nem szóltam róla, később az erdőben rámutattam egy fehér pillangóra: „Egyedül röpköd szegényke... Amióta a testvérevel az a baj történt.” Sejtette Berci, hogy valami történet következik, mosolygott is már előre, de megkérdezte: „Miféle baj?” „Beröpült az éléskamránkba, és eszegetni kezdett a lekvárból. Én persze magyaráztam neki, hogy nem ez a módja az ő táplálkozásának, lebegjen virágról virágra a gyönyörű tisztásokon, ne töltsd azal szépséges pillangóéletét, hogy éléskamrában lebzsel. Mit gondolsz, mit felelt? Iszonyatosat! Hogy ő már annyira megszerette a lekvárt, hogy már nem is fontos neki a lebegés a réteken, nem fontos neki a napfény, a hajnal, az alkony, már nem fontos neki semmi más, csak a lekvár. Beszálldosott hozzánk továbbra is, én meg szomorúan láttam, hogy ő, aki hófehér pillangónak született, úgy bújja a kamrát, mint valami szürke egér. Egy napon, amikor ismét beléptem a kamránkba, sírdogálást hallottam a lekváros bödönből. Megismertem a lepke hangját, de őt magát csak nagy nehezen vettem észre a félhomályban. Mert már nem volt fehér, hanem egészen sötét. Beleragadt a lekvárba, összetapadtak a szárnyai, s könnyű lábacskaikra súlyos lekvárcsizma száradt. A bödönből kiszabadítottam ugyan, de pillangói életének vége, soha többé nem röpködhet. Ami a legrettenetesebb, most már irtózatosan fáj a szíve a gyönyörű lepkeélet, a lebegés, a tisztások, a virágok után...” Berci most már

komoly arcocskával hallgatta a történetet, de aztán ugrott egy nagyot, és repdeső mozdulatokat tett két karjával: „Én nem ragadok bele, Moha! Én nem, ne félj!”

A nyár közepe táján, amikor egyszer ebédelni szaladtunk hazafelé, Berci véletlenül felrúgott egy üveg napra tett kovászos uborkát. De tüstént be is kiáltott a házba: „Eszter néni! Miért nem kötik meg azt a kecskét? Biztosan ő döntötte fel az uborkájukat!” No, bármennyire siettünk is, meg kellett hallgatnia egy történetet. Elmondottam neki, hogy volt egyszer egy kedves kis törpécske. Igaz, hogy olyan volt az orra, mint egy kis uborka, de hiszen illik is a törpéhez az ubor-

kaorr. Mitőlünk senki sem várja, hogy olyanok legyünk, mint valami tündérke. Ez a törpécske azonban nagyon szeretett volna tetszetős ábrázatú lenni, és megkért egy varázslót, hogy segítsen rajta. Segített is a varázsló, álarcot varázslott a törpécskére, sima homlokú, egyenes orrú, szabályos ajakú álarcot. A törpécske öröme azonban nem tartott sokáig. Idegenkedve, bizalmatlanul nézett rá mindenki, az édesanyja pedig inkább rá sem nézett, hogy ne kelljen sírva fakadnia. „Jaj, jaj, ez a tetszetős ábrázat nem az én kedves kisfiam arca! Jaj, sose láthatom többé az én kedves kisfiamat!” Ir-tózni kezdett az ábrázatától maga a törpécske is, befödte házukban a tükröt, s még a mosdóvizét is fölzavarta, mielőtt följeje hajolt, nehogy meglássa magát

benne. Elment a varázslóhoz is, és kérte, hogy vegye le róla az álarcot. De a varázsló megvakarta a fejét a csúcsos süveg alatt, és vigyorgott: „Hja, barátocskám, nem ilyen egyszerű a dolog. Rád varázsolni nem volt nehéz, de levenni, ahhoz már nagyobb varázsló kell.” Jó pár év telt el, míg olyan varázslóra talált a törpécske, aki vállalkozott rá, hogy megpróbálja levárazsolni róla az álarcot. A varázslás azonban csak félig sikerült. Mert akkorára már úgy hozánőtt az álarc az igaz arcához, hogy már nem mindenütt lehetett levarázsolni. Kedves orrocskája azonban ismét látszott, s még a könnye is rácsordult, amikor újból megpillantotta a patakban. De nem szégyellte, hogy könnyezik. Mondotta magában nagy boldogan: „Igazi örömkönnny, és igazi uborkaorr!”

Amikor befejeztem a mesét, Berci elnevette magát: „Köszönöm, Moha! De hiszen mostanában már csak nagyon ritkán hazudok!” Magam is észrevettem, hogy megváltozott az én kedves Berci pajtásom, éppen ezért a szünidő utolsó estéjén, amikor hazaindultam tőlük, kivettem a fiókjából a csalafintaságos könyvet: „Ezt pedig most magammal viszem, kölcsön.” Berci azonban nézett egy nagyot: „Hogyhogy? Hiszen még nem is beszéltél Dániellel! Nem nevelted!” Elmosolyodtam: „Nem neveltem, ez igaz. De úgy egyeztünk meg, hogy ha nem szemtelenkedik többé veled, elvihetem a könyvet. Talán szemtelenkedik még?” Berci elgondolkozott: „Igazad van, már régóta nem szemtelenkedik. De hát ha nem te nevelted, akkor nem a te érdemed, hogy nem szemtelenkedik.” Most már nevettem: „De bizony, az én érdemem. Téged tettelek olyanná, hogy ne legyen oka szemtelenkedésre. Hiszen tudod, ha változtatni akarunk a fehér kavics helyzetén, változtathatunk azon úgy is, hogy a feketéhez nyúlunk.”

Berci tátott szájjal bámult rám. Megfogtam hát szépen gyöngéden az állát meg az orrát, becuktam az eltátott száját, és nagy vidáman megindultam hazafelé a csalafintaságos könyvvel.